

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-120-6-31>

ДАУНШИФТИНГ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ ТА ЖИТТЄВА ФІЛОСОФІЯ

Кадлубович Т. І.

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри філософії, політології та українознавства*

Черняк Д. С.

*кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри філософії, політології та українознавства*

Бівалькевич Є. Б.

*студентка III курсу факультету економіки та бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Феномен дауншифтингу, що набув популярності в сучасному суспільстві, стає предметом соціологічного, філософського, культурологічного, психологічного, аксіологічного аналізу. Дослідники вивчають сутність, витоки, причини, різновиди та перспективи цього явища. Ведуться численні дискусії з приводу того, як же визначати дауншифтинг – як результат синдрому емоційного вигорання, хронічної перевтоми та стресу, «втечу» від екзистенційних проблем, шаленого ритму життя, як тип субкультури, течію, прихильники якої сповідують ідеологію відмови від успішної кар'єри і цінностей культури споживання, натомість поцінують свободу та незалежність від прийнятих норм і стандартів, визнають розмірений спосіб життя, наявність вільного часу, який можна присвятити своїй родині, власним інтересам та захопленням, спілкуванню, реалізації творчого потенціалу. Дауншифтинг інтерпретують і як наслідок переоцінки цінностей в результаті кризи «віку», травмуючих життєвих подій, хвороби, а також можливість зануритися у пізнання власного «Я», свого призначення та сенсу буття, нагоду гармонізувати розбалансовані сфери життя. Дауншифтинг – це і «життєва філософія», що проголошує ідею жити заради власного задоволення, відмову від «чужих цілей», це і бажання пригод. Сам термін дауншифтинг походить з англ. downshifting, що означає перемикавання автомобіля на нижчу передачу, а також уповільнення або ослаблення будь-якого процесу. Бажання людей уповільнити темп

життя – не нове. Згадаймо римського імператора Діоклетіана, ініціатора великого гоніння на християн, який добровільно відмовився наприкінці життя від влади, віддалився від усіх справ та почав вирощувати капусту на березі моря. В літературі це поняття визначають наступним чином: «соціальна поведінка або тренд, що стосуються людей, які живуть простим життям, щоб вийти з «шурячих перегонів» обсессивного матеріалізму і зменшити стрес, понаднормові і психологічні витрати, які можуть супроводжувати його» [2], «відмова від високої посади та доходів заради простого, неквапливого життя в колі родини» [4].

Образ дауншифтера популяризується через інтернет-спільноти, глянцеві журнали, художні твори. Швидкоплинне життя з його стресовими ситуаціями породжує запит на різноманітні курси, майстер-класи, марафони, літературу, де можна знайти поради як позбутися життєвих проблем, вийти з кризи та набути життєвої рівноваги, побудувати сценарії життя. Наприклад: Софія Макєєва «Дауншифтинг: або як працювати в задоволення, не залежати від пробок і займатися тим, чим хочеться», Джон Дрейк «Дауншифтинг: як менше працювати і більше насолоджуватися життям», Андрій Котляров «Дауншифтинг без екстриму: криза на піку кар'єри», Тім Ферріс «Як працювати по чотири години на тиждень і при цьому не стирчати в офісі «від дзвінка до дзвінка», жити де завгодно і багатіти». Найбільш привабливими місцями, які обирають дауншифтери для поселення, вважаються Індія, Таїланд, о. Балі, Єгипет, Філіппіни, також це може бути сільська місцевість та екопоселення, інтерес до яких зростає в зв'язку зі становленням екологічної свідомості та прагненням оптимізувати заробіток та витрати. Розрізняють тимчасовий, вимушений, географічний дауншифтинг, повну або часткову відмову від цивілізації.

Проте незважаючи на привабливість ідеї стати дауншифтером та жити заради себе, спеціалісти застерігають, що при кардинальній зміні життєвого шляху слід бути обачними і зважити всі «за» та «проти», оскільки більшість тих, хто прагне до «філософії добровільної простоти» повинні розуміти, що вони втрачають та що набувають. Зокрема аналітики ринку праці наголошують, що відновити втрачені позиції на ринку праці доволі важко, мова йде і про соціальний статус, і про рівень споживання, і про можливість задоволення потреб, і про спосіб життя та коло спілкування. Варто згадати й історії невдалих спроб набути досвід дауншифтингу, коли перебування в екзотичних країнах ставало випробуванням на міцність для молодих людей, експериментом над собою, коли хронічний дозвільний спосіб життя поступово переставав приносити насолоду, і молоді люди залишалися наодинці з власними фобіями, комплексами та втрачали сенс життя.

Дослідники наголошують, що явище дауншифтингу, що набуло поширення на Заході наприкінці ХХ – початку ХХІ століття, і пов'язане з ідеологією хіпі, не настільки актуальне для українського суспільства, оскільки дауншифтери (як правило це менеджери великих, впливових компаній, власники бізнесу) доволі забезпечені люди, мають статки, або здають в оренду житло в мегаполісі, що дозволяє їм жити в екзотичних країнах. Майбутнє більшості українців невизначене, нестабільне, залежить від економічної та політичної ситуації в країні, досягнення кар'єрних вершин скоріше поодиноке явище, більшість боїться втратити існуючі життєві позиції. До того ж в українській ментальності сформовано негативне ставлення до людей, які не працюють.

Статистичні дані свідчать про те, що дауншифтинг набуває актуальності в світі, тому важливо вивчати та розуміти мотивацію, аналізувати життєві обставини, цінності, які декларують дауншифтери, їх стиль життя, ставлення до праці, ведення господарства, що дозволить виявити зони напруги в сучасному суспільстві, системі трудових відносин, зміни, які відбуваються в культурному просторі.

Література:

1. Вареник Н. Дауншифтинг: епидемия ХХІ века или «барская» болезнь. *Зеркало недели*. 2009. 30 октября – 6 ноября (№ 42).
2. Дауншифтинг. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (Дата звернення: 08.07.21)
3. Мерзлякова В. Альтернативные модели успешности в современной культуре: дауншифтинг. *Вестник общественного мнения*. 2008. № 4 (96). С.33-42.
4. Никольский Е.В., Ефимов В.Ф., Романова (Матвиенко) Д.Я. Современный дауншифтинг: опыт социально-психологического и религиозно-философского анализа. *Метеор-Сити. Наука развития*. 2006. № 6. С.3-21
5. Овечкина Я.В. Дауншифтинг как проявление социального ретретизма. *Социально-экономические явления и процессы*. 2013. № 8 (054). С. 168-172.
6. Овечкина Я.В. Интернет-сообщество дауншифтеров: особенности стиля жизни. *Социологические исследования*. 2006. № 4. С. 131–137.